Opłatę pocztową uiszczono ryczałtem

ILUSTROWANY KURJER FILATELISTYCZNY

ORGAN POLS. ZWIĄZKU AKAD. FILATEL.

ORGAN POLS. KLUBU FILATELIST.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA LWÓW, ul. Kurkowa L. 5/Ip. P. K. O. WARSZAWA Nr. 152.836.	Cena egzemplarza **50 gr.**	Prenumerata roczna: (8 zesz). w kraju: 3 zł. zagranicą 4 zł.

Wydawca: JERZY ZADUROWICZ

Rok VII. Lwów, grudzień 1930 **Nr. 74.**

Do naszych Czytelników!

Celem uniknięcia przerwy w przesyłce czasopisma, upraszamy P. T. Prenumeratorów o nadesłanie prenumeraty rocznej w kwocie zł. 3·— najpóźniej do dnia 15 stycznia 1931 r. Blankiety PKO dołączamy do numeru niniejszego.

Administracja.

UWAGA! Prenumeraty kwartalnej i półrocznej

nie przyjmujemy!

Taryfa ogłoszeniowa

1/1 str.	30 zł.
1/2 „	17 „
1/3 „	12 „
1/4 „	9 „
1/6 „	6·50
1/8 „	5·50
słowo	—.10

najmniejsze ogł. 1·50 zł.

Druk czerw. +25%

Druk dwubarw. +50%

Ogł. w tekście +100%

Str. tytuł. 50 zł

OPUST: 4 × 5% 8 × 15%

Prof. Stan. Mikstein.

Pierwsze polskie znaczki dla b. zaboru austrjackiego.

XIII. Typograficzna półforma II D i znaczki nią przedrukowane.

(ciąg dalszy).

Półforma II D powstała bezpośrednio z dolnej połowy formy II C; obejmuje zatem tylko 50 przedruków i służyła do przedruku dopłatnego znaczka czerwonego po 15 hal. w półarkuszach.

Pomimo tego, że obejmuje ona ściśle rzędy poziome VI—X formy II C, oraz że wykazuje wszystkie poprzednio znane usterki tych rzędów, różni się od poprzednich ustawieniem słów Poczta, Polska oraz rombu względem siebie na odpowiednich znaczkach. Tę zmianę w ustawieniu słów przedruku i rombu względem siebie spowodowało częściowe przesunięcie się półwierszy linotypowych względem siebie w kierunku poziomym przy przeróbce dolnej połowy formy II C na półformę II D.

Charakterystyczne cechy form II A, B, C muszą zatem występować i w półformie II D a więc 1). rodzaje półwierszy w szczególności ich dolnych połów (rzędów poziomych VI — X) to jest (M 3) i (N 3), 2). zmiejszenie odstępu między 1 a 2 szeregiem pionowym oraz 3). usterki liter i ich rozmieszczenie na poszczególnych znaczkach arkusza.

Nową charakterystyczną cechą półformy II D, powstałą przez mechaniczne uszkodzenie prawego półwiersza (M 3) w poziomym IX rzędzie t. j. na 87 znaczku pełnej formy II A jest ukośne ścięcie litery „C" w słowie POCZTA; oczywiście znaczek ten jest w półformie II D 37 znaczkiem.

Ustawienie półwierszy linotypowych w półformie II D było bardzo staranne. Przesunięcia słowa POLSKA względem słowa POCZTA mierzone poziomo na przednich granicach liter „P" obu tych słów wahają się w granicach od $^3/_4$ mm na lewo do $^1/_4$ mm na prawo a więc w obrębie 1 mm, przyczem pionowo nad sobą leżą te litery obu słów na 7 znaczkach; słowo POLSKA jest przesunięte względem słowa POCZTA na 4 znaczkach na prawo a na 39 na lewo. Odległość początku rombu od przedniej granicy pionowej kreski litery „P" słowa POCZTA waha się w granicach od 3·5 do 5·9 mm.

Półformą II B przedrukowano czerwone znaczki dopłatne po 15 hal. częściowo w półarkuszach po 50 sztuk, cześciowo w blokach po 40 sztuk, obejmujących cztery poziome rzędy VII do X

według formy II A czyli II do V półformy II D. Bardzo często te ostatnio wymienione czterdziestoblokł były sklejane z dwóch dwudziestobloków; z takich sklejanych czterdziestobloków pochodzą znaczki dopłatne 15 hal. z odwróconym przedrukiem znane z oryginalnych listów.

Szczegółowy pomiar przedruków na znaczkach 15 hal. dopłatnych przedrukowanych w sklejanych czterdziestoblokach z dwóch dwudziestobloków nie wykazał żadnej zmiany w porównaniu ze znaczkami przedrukowywanymi w półarkuszach (po 50 sztuk) a więc jak jedne tak i drugie przedrukowywano II D formą.

Także przeróbka półformy II D na półformę II E, obejmującą 50 przedruków dla półarkusza potwierdza powyższe twierdzenie, że do przedruku znaczków 15 hal. dopłatnych w czterdziestoblokach używano całej półformy II D, tylko musiano je tak nakładać do prasy drukarskiej, że otrzymywały one przedruki tylko z czterech ostatnich rzędów poziomych (II do V).

Ustawienie słów POCZTA POLSKA oraz rombów na poszczególnych znaczkach półarkuszy przedrukowanych typograficzą półformą II D. (Znaczki dopłatne po 15 hal.)

(↓ litery „P“ obu słów leżą pionowo pod sobą; ← słowo POLSKA przesunięte na lewo; → słowo POLSKA przesunięte na prawo względem słowa POCZTA. Liczba górna podaje wielkość przesunięcia słowa POLSKA względem słowa POCZTA a dolna liczba, odległość początku rombu od przedniej granicy pionowej kreski litery „P“ słowa POCZTA Każde pole odpowiada jednemu znaczkowi arkusza. Wymiary podane w milimetrach).

→ $\frac{1}{4}$ $4\frac{3}{4}$	← $\frac{1}{4}$ $5\frac{3}{4}$	← $\frac{1}{2}$ $5\frac{3}{8}$	← $\frac{1}{2}$ 5	← $\frac{1}{2}$ $5\frac{3}{4}$	→ $\frac{1}{8}$ $5\frac{1}{8}$	← $\frac{1}{8}$ $4\frac{5}{8}$	← $\frac{3}{8}$ $5\frac{1}{4}$	← $\frac{3}{8}$ $4\frac{3}{4}$	← $\frac{1}{2}$ $5\frac{1}{2}$
← $\frac{5}{8}$ 5	← $\frac{1}{2}$ $5\frac{1}{2}$	← $\frac{5}{8}$ $5\frac{1}{4}$	← $\frac{5}{8}$ $4\frac{7}{8}$	← $\frac{3}{4}$ $5\frac{1}{2}$	→ $\frac{1}{4}$ 5	↓ $4\frac{1}{2}$	← $\frac{1}{4}$ $5\frac{1}{4}$	← $\frac{1}{4}$ 5	← $\frac{3}{8}$ $5\frac{5}{8}$
↓ $4\frac{3}{4}$	↓ $5\frac{5}{8}$	← $\frac{1}{4}$ $5\frac{1}{4}$	← $\frac{1}{2}$ $4\frac{5}{8}$	← $\frac{1}{2}$ $5\frac{1}{2}$	→ $\frac{1}{4}$ 5	↓ $4\frac{1}{2}$	← $\frac{1}{4}$ $5\frac{1}{4}$	← $\frac{1}{4}$ $4\frac{3}{4}$	← $\frac{1}{4}$ $5\frac{5}{8}$
↓ $5\frac{1}{8}$	← $\frac{1}{2}$ $5\frac{3}{8}$	← $\frac{3}{4}$ 5	← $\frac{3}{4}$ $4\frac{3}{4}$	← $\frac{3}{4}$ $5\frac{1}{4}$	← $\frac{1}{4}$ $4\frac{7}{8}$	← $\frac{1}{2}$ $4\frac{1}{4}$	← $\frac{3}{4}$ 5	← $\frac{3}{4}$ $4\frac{5}{8}$	← $\frac{3}{4}$ $5\frac{1}{2}$
↓ $4\frac{1}{2}$	← $\frac{1}{4}$ $4\frac{7}{8}$	← $\frac{1}{2}$ $4\frac{1}{4}$	← $\frac{1}{2}$ 4	← $\frac{1}{2}$ $3\frac{1}{2}$	↓ $4\frac{3}{4}$	← $\frac{1}{4}$ $4\frac{1}{8}$	← $\frac{1}{2}$ $3\frac{7}{8}$	← $\frac{1}{2}$ $5\frac{1}{4}$	← $\frac{1}{2}$ $5\frac{7}{8}$

Polska

Ząbkowania znaczków polskich. Dla zbieracza znaczków polskich największą bodaj trudność nastręczają ząbkowania. W związku z tym nasuwa się pytanie: czy specjalista winien uwzględniać w swoim zbiorze wszystkie możliwe odmiany ząbkowań. Mojem zdaniem uwzględniać należy te tylko odmiany, które powstały wskutek użycia różnych maszyn perforacyjnych. W pierwszym rzędzie zatem trzeba odróżniać sam sposób perforacji: linjowy, grzebieniowy i skrzynkowy. Co do wymiarów ząbkowania — to grzebieniowe i skrzynkowe nie wykazują żadnych wahań. Pierwsze z nich stosowane było w dwuch wymiarach: 12 ³/₄ dla znaczków typu „mały orzeł“ oraz 11 ¹/₂, które spotykamy na znaczkach typu „duży orzeł“ oraz z Kopernikiem, Konarskim i znaczkach w walucie złotowej.

Ząbkowanie skrzynkowe istnieje tylko jednego wymiaru: 12¹/₂.

Natomiast w ząbkowaniach linjowych napotykamy już nie różnorodność — ale wprost chaos. Wymiary ich na znaczkach jednego i tego samego wydania obracają się w granicach od 9 do 14¹/₂. Jeżeli teraz wziąć pod uwagę ząbkowania mieszane — nie możemy się dziwić, spotykając jeden znaczek w kilkudziesięciu odmianach ząbkowań. Ta różnorodność perforacji często bardzo pochodzi nie z zastosowania różnych maszyn, a wprost z psucia się ich. Najlepszym tego dowodem jest fakt, że nierzadko w jednym arkuszu i na jednej i tej samej linji stwierdzić możemy kilka wymiarów ząbkowań. Jasną jest rzeczą, że tak ząbkowane znaczki można umieszczać w zbiorze (naturalnie w paskach lub blokach) jako curiosa, ale w żadnym wypadku nie wolno tego traktować jako odmian ząbkowania.

Z drugiej znów strony, posiadając luźny znaczek niepodobna ustalić czy wymiar jego ząbkowania jest normalny, czy przypadkowy. Dla wybrnięcia więc z tej powodzi odmian ząbkowań linjowych proponowałbym ustalenie następujących wytycznych:

1) w pierwszych wydaniach uwzględniać wszystkie wymiary ząbkowań i ich kombinacje, jako bezsprzecznie pochodzące z różnych maszyn perforacyjnych;

2) w znaczkach opłaty typu „mały orzeł“, „duży orzeł“, „siewca“ i w walucie złotowej oraz w znaczkach dopłaty: wydanych w latach 1921—1922, dalej nadrukowanych i złotowych

nie należy uważać za ząbkowania mieszane takie, gdzie różnica pomiędzy ząbkowaniem poziomem i pionowem wynosi mniej niż jeden stopień;

3) przy mierzeniu ząbków bezwzględnie nie należy uwzględniać ćwiartek. Np. zbk. $10\frac{1}{4}$ winno się liczyć jako 10.; $13\frac{3}{4}$ — jako 14 i t. d.

Najpraktyczniej jednak byłoby podzielić ząbkowania na grupy. jak to zrobił dla znaczków polskich w swoim katalogu Bright. Podział jego w którym ćwiartki nie są brane pod uwagę, wygląda, jak następuje:

zbk. A = 9; $9\frac{1}{2}$. **zbk. B** = 10, $10\frac{1}{2}$, 11. **zbk. C** = $11\frac{1}{2}$, 12, $12\frac{1}{2}$, 13.

zbk. D = $13\frac{1}{2}$, 14, $14\frac{1}{2}$.

Te same oznaczenia stosuje naturalnie również i do ząbkowań mieszanych. A więc BxC, DxC i t. p. Z powyższego podziału wynika, że np. ząbkowanie 12 x 13 nie będzie uważane za mieszane. Ja osobiście wydzieliłbym tylko w osobną grupę ząbkowanie $11\frac{1}{2}$, jako zasadnicze dla większości wydań.

Takie grupowe traktowanie ząbkowań niesłychanie uprościłoby i ułatwiłoby zbieranie. Czy jednak większość zbieraczy opowie się za tem? Wszakże my, filateliści, lubimy być „gnębieni" i tkwić w ukutych przez siebie samych okowach! (St. R.)

Curiosum perforacji. Mam w zbiorze znaczek 40-o fen., który jest z lewej strony ząbkowany podwójnie, przyczem jedno ząbkowanie jest $11\frac{1}{2}$, drugie zaś 10. Z prawej strony znaczek jest ząbkowany równie jak i poziomo — 10. Drugą „osobliwością" jest znaczek opłaty 8 mk. „mały orzeł" na grubym papierze, ząbkowany z trzech stron $14\frac{1}{2}$ u góry zaś — 11. (R.)

ROZMAITOŚCI.

Dzieje pocztówki. Pierwsza kartka pocztowa przyszła na świat w **Wielkiej Brytanji.** Twórcą jej był pomysłowy i przedsiębiorczy mister Tuck. Ideę tej nowej formy listu spopularyzował jednak znany ekonomista, profesor dr. Emanuel Herrman. który w roku 1869 napisał artykuł, wskazujący na to, że kartka pocztowa, z powodzeniem zastąpić może list zamknięty, w tych oczywiście wypadkach, kiedy piszący ma adresatowi donieść coś takiego, co nie wymaga tajemnicy. Poczta austrjacka usłuchała profesora i **w roku 1870 rzuciła na rynek tysiące kart pocztowych.** W rok póź-

niej poszły za przykładem Austrji, Niemcy.

Pierwsza pocztówka powstała, jak wiele innych nowych wynalazków, przez prosty przypadek. Oto jeden z najbogatszych księgarzy niemieckich, A. Schwartz, wysyłał do teściów swych kartę pocztową. W pewnej chwili zauważył leżącą na stole kliszę, wyobrażającą modną wówczas scenkę wojenną. W jednej sekundzie błysnęła Schwartzowi myśl: a możeby to dać wydrukować na karcie. I miljony kart zalały już po kilku tygodniach całe Niemcy.

Za pocztówkami wojennemi przyszły t. zw. **widokówki**, a później szablonowe i stereotypowe karty z widoczkiem jakiejś miejscowości i drukowanym napisem — np. pozdrowieniem z Krynicy czy innego uzdrowiska.

Karty pocztowe podbiły z punktu świat. Zaczęły być modne. Ludzie kolekcjonowali różne serje najrozmaitszych pocztówek. Zaczęły się tworzyć **związki zbieraczy kart**. Ludzie jeździli specjalnie po świecie, żeby mieć okazję do zdobycia coraz to nowych okazów; nieznający się zupełnie ze sobą kolekcjonerzy korespondowali wzajemnie, dostarczając sobie kart ze wszystkich stron świata. Jedną z najgorliwszych zbieraczek była **królowa Anglji**. Tworzyły się też specjalnie przedsiębiorstwa, które wysyłały do dalekich krajów swoich przedstawicieli, a ci pisali stamtąd karty do klijentów. Słowem, manja, istny szał kolekcjonerstwa ogarnął cały świat.

Powoli zaczęła się coraz bardziej udoskonalać prymitywna dotychczas karta. Drukowano je na coraz lepszym papierze, rysunek był staranniejszy, motywy bardziej rozmaite.

Zaczęły pokazywać się karty o wypukłych naklejonych główkach kobiecych, zdobnych w prawdziwe pukle włosów. Zaczęto także wydawać całemi serjami **„miłosne pocztówki"**.

Były na nich różne czułe parki, różne urocze twarzyczki w wieńcu kwiatów.

Nie długo trwało, a dookoła kart zaczęła się tworzyć specjalna symbolika kolorów, fasonów i obrazków. Najciekawsza jest jednak **wymowa przylepionych marek**. Marka naklejona z prawej strony oznaczała: „Zadałeś mi ból", z lewej: „Jesteś dobry, ale niewierny"; kartka z marką naklejoną w środku znaczyła „Nigdy! Zrywam z tobą"!, a gdy skłaniała się nieco na lewo: Czekam, przybądź jaknajprędzej" i t. d.

Potem przyszła moda na **karty wojenne**. Drukowało się specjalnie karty i wysyłało je na front, skąd wracały do nas. Moda ta utrzymała się przez całą wielką wojnę.

Dziś utrzymuje się moda na karty z **podobiznami gwiazd filmowych**. Po świecie wędrują miljony kart, z których uśmiechają

się różne Grety, Liljany i Konrady.

Niedawno wynaleziono t. zw. **mówiącą pocztówkę**, która dziadków naszych wprawiłaby zapewne w zdumienie, graniczące z obłędem. Mówiąca pocztówka wyglądem nie różni się od innej. Pokryta jest jednak cała drobnemi, prawie niedostrzegalnemi wklęsłemi linijkami. Jest to t. zw. „nagrana" pocztówka, podobna do płyty gramofonowej. Można na niej utrwalić każdy dźwięk. Kto otrzyma taką kartkę pocztową, może ją położyć na gramofonie, puścić go w ruch, a usłyszy dla niego specjalnie przez wysyłającego „nagrane" pozdrowienia.

Z szablonowego, nic nie mówiącego kawałka papieru przerodziła się kartka pocztowa w sześćdziesiąt lat po urodzeniu w mówiącą i śpiewającą płytę.

Wiadomości bieżące

Następny numer „I. K. F." ukaże się 25 stycznia 1931 r. Termin nadsyłania ogłoszeń upływa 15 stycznia. Ogłoszenia nadesłane po tym terminie będą umieszczone dopiero w numerze następnym.

Do numeru niniejszego dołączamy zakończenie „Pamiątek pocztowych po b. zaborze austrjackim". Okładki dwubarwne do tej monografji można nabyć w Administracji „I. K. F. po cenie 50 gr. + 10 gr. porto.

Ostrzeżenie! Ostrzegamy przed firmą E. Reindl Kraków ul. św. Tomasza 11, której z powodu nieuregulowania zaległych rachunków odebraliśmy zastępstwo naszego pisma. Zarazem podajemy do wiadomości P. T. zainteresowanych Czytelników, że „I. K. F." można nabywać w Krakowie w księgrni Pocztowej mieszczącej się w budynku Poczty Głównej.

W Administracji można nabyć komplet „I. K. F." Nr. 1 — 74 wraz z wszystkimi dodatkami (około 1000 stron druku oraz wiele ilustracji) cena dla prenumeratów 30 zł, + 1 50 zł. porto. To samo bez Nr. 25-go — 25 zł.

Ogłoszenia

Za treść ogłoszeń Redakcja nie odpowiada

KUPON

upoważniający do zamieszczenia ogłoszenia złożonego z 20-tu słów w numerze 75 „I. K. F.“. Przy przesyłaniu powyższego kuponu należy dołączyć 1 zł. każde następne słowo 10 gr. Ogłoszenia przyjmuje się do 15 stycznia 1931

„CENTROFIL" — LWÓW, Kurkowa 5

PKO. Nr. 152.836. POLECA : PKO. Nr. 152.836.

KAŻDY INNY ! PAKIETY: KAŻDY INNY !

Algierja	20 różnych	—·75
Ang. kol.	25	—.25
" "	250	9·—
Argentyna	25	1·—
"	45	2·—
Azja	25	—·35
Bałkan	100	2·..
Belgja	50	—·45
"	100	1·60
Boliwja	20	2·—
Brazylja	25	1·—
"	40	3·50
Bułgarja	50	1·20
Chile	25	1·20
Czarnogóra (rep.)	25	1·20
Dominikana	20	1·50
Egipt	35	2·—
Ekwador	25	1·80
"	35	3·30
"	50	5·—
Estonja	30	1·60
Finlandja	40	1·—
Franc kol.	40	—·50
" "	100	1·40
" "	200	4·—
Gdańsk	50	1·—
Grecja	25	—·70
"	50	1·80
Guatemala	20	1·50
Haiti	20	2·—
Hiszp. kol.	30	1·20
Holandja	25	—·30
Hol. kol.	30	1·50
Indje ang.	80	7·—
Holandja	10	—·75
"	25	2·50
"	40	5·—

Jugosławja	100 różnych	3·—
Japonja	50	1·50
Kostarika	15	1·—
Kuba	20	—·80
Liberja	25	4·—
Litwa kow.	25	1·20
" "	50	4·50
Luksemburg	50	2·50
Meksyk	25	1·50
Nikaragua	25	1·50
"	50	4·50
Norwegja	25	—·35
"	40	1·30
N. Zelandja	25	1·30
Paraguaj	15	1·—
Peru	15	—.60
Persja	30	1·30
"	50	3·50
Port. kol.	50	1·—
" "	100	2·50
Rosja Sow.	25	—·75
" "	50	1·50
" "	100	10·—
Salwador	25	1·30
"	50	3·—
"	70	4·50
Saare	25	1·20
Stany Zjedn.	80	3·—
Wenezuela	35	2·50
Włochy	50	—·80
"	100	3·80
Würtemberg	50	1·80
Zamorskie	100	1·20
"	250	3·—
Cały Świat	500	2·50
" "	1111	6·50

POLSKA ! POLSKA !

1000 zn. koronowych 1 kor—5 kor 5 wartości . . . . 6·—
1000 zn. markowych 1 mk—20 mk format podłużny . . . . 5·—
1000 zn. markowych 3/40, 400, 1000 kop, Konarski, prow. 10000/25, 25000/20, 100.000, 200.000 mk . . . . 8 —
1000 zn. groszowych orzeł, 1, 2, 3, 50 gr, widok 1, 3, 30, 40 gr. Piłsudski 20, 25 gr . . . . 5·—
1000 zn. groszowych, orzeł, widok, Piłsudski 50 gr, P W. K. 25 gr 2·50
1000 „ „ zwyczajnych obiegowych . . . . 1·20
1000 zn. markowych zwyczajnych 25 f—2000 mk . . . . 2·50
1 zł prez. Wojciech. 100 szt. . . . . 15·—
1 zł prez. Mościcki 100 szt. . . . . 2·50
300.000 mk 100 szt. — 7·— 40 gr. Kaczkowski 10 szt· — 1.50

WYBORY zn. całego świata wysyłamy za złożeniem kaucji lub podaniem I-rzędnych referencji.

Koszta przesyłki osobno. Zn. zamówione wysyłamy natychmiast po wpłaceniu całej należytości na konto P. K. O. Warszawa Nr. **152·836.**